OKÉNKO DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXX **Prosinec 2021** **číslo 12**

Spravedliví

Myslím na ty kteří mlčí
a neodpovídají na nemoudré otázky

Stále myslím na matky které nás milují
ještě po vlastní smrti

Na ty kteří dokáží odpouštět
i když těch je pramálo

Na umírající klidně na rakovinu
na ty kteří nedošli domů

Myslím na poplivané
a zdvíhající se ze země

kterým upadla hůl
a brýle se rozbily

Myslím na pomlouvače jimž se zdá že hovoří
a zatím jenom pohybují ústy

A na ty kteří odmítají poslouchat lži
Myslím na spravedlivé

Nemají na hlavě pokrývky ze světla
nenechávají po sobě stopy

Anna Kamieńska

Úvodem

Putin shromáždil u hranic Ukrajiny 100 000 vojáků. Využívá každou příležitost k rozšíření svého impéria a nelituje životy ani vlastních lidí. A politici mu stále potřásají rukou.
Podporujeme Petra Fialu, aby nepodlehl tlaku M. Zemana nejmenovat navrženého ministra. Nechť Ústavní soud jednou provždy rozhodne, za jakých podmínek to smí prezident učinit.
Je nejvyšší čas k domluvě na jednom prezidentském kandidátovi, přijatelném pro všechny a majícím šanci uspět proti A. Babišovi. Ten má mnoho svých voličů, významnou podporu Hradu a Ruska, dost peněz na kampaň, chce imunitu, moc a možnosti k dalšímu narůstání už tak obrovského majetku. Zatím jsme si charakterní vůdce neuměli zvolit, T. G. Masaryka ani Václava Havla by si národ sám nikdy nezvolil. Volba Jiřího z Poděbrad byla výjimkou. Fridrich Falcký ani G. Husák se neosvědčili.
Biskupové nás vyzývají k synodní rozpravě, přestože naše volání při Plenárním sněmu před pár roky bylo zmařeno. Důvěru nelze nařídit. Rodiče ji u svých dětí získávají velikou a dlouholetou péčí a omluvami za své chyby. Přiznají-li: „Kdybych před dvaceti lety věděl to, co vím dnes, vychovával bych vás, děti, jinak“, mají šanci, že se děti zeptají: „Co dnes vidíš jiného?“ Co myslíte, začneme si vzájemně naslouchat už napořád, nebo s koncem synody přestaneme? Zesnul biskup Jan Konzal. Nebydlel v paláci, nýbrž v paneláku, nikdy neměl na hlavě mitru, v rukou berlu, neměl erb ani heslo. Naslouchal druhým, sloužil jim a nad nikoho se nepovyšoval. Biskupu Václavu Malému Francie udělila - za osobní prosazování lidských práv - nejvyšší vyznamenání „Rád čestné legie“. Blahopřejeme. /v

Čelit svému stínu je celoživotní úkol, který vyžaduje odvahu, pokoru, trpělivost a soucit se sebou samým. Nikdy to neskončí, naopak, zavede vás to hlouběji a hlouběji spolu s tím, jak se budete učit trpělivě truchlit nad svými hříchy, plakat nad svou pošetilostí a čelit své nedůslednosti a svým rozporům… Nakonec se naučíte svým stínovým hrám doopravdy zasmát. Smát se stínovému já je konečná svoboda a vítězství: vidíte ho, pojmenujete ho, rozpoznáte iluze, a pak se zasmějete své ubohosti a slabosti. Smích nastává teprve tehdy, když už nemusíte věci nenávidět ani na ně útočit, ale naopak jste jasně uviděli jejich hru, a tím jste od ní osvobozeni. *R. Rohr*

Nemilovat knihy znamená nemilovat moudrost.
Nemilovat moudrost však znamená stávat se hlupákem. *J.A. Komenský*

Zemřel Petr Uhl. Jeden z lidí, díky kterým jsem v životě mohla objevit a pochopit pro mě tolik potřebnou kontinuitu demokratického levicové-ho uvažování, jeden z nejsvébytnějších, ale především neodvážnějších lidí, které jsem měla šanci kdy potkat. Bojovník za spravedlnost do posledního dechu. *Apolena Rychlíková*

Jaké slovo naděje může církev světu nabídnout? Svět je našimi idejemi a teologiemi unaven. Je unaven našimi línými bohoslužbami. Už nebude věřit ideám, ale uvěří lásce. Uvěří životu, který je dáván i přijímán.

Richard Rohr

Chovej se jako ovce
a vlci tě sežerou.

Benjamin Franklin

---

17. listopadu na Národní třídě v Praze
Starší elegantní muž: „Havla už nemáme, tak koho máme?“
Bledá brýlatá dívka, jíž se po tváři rozlil ruměnec, ale hlasem pevným: „Máme sebe“.

Nedotčenost
Žáky zaráželo, že Mistr, který žije tak prostě, neodsoudí své bohaté stoupence.
„Aby byl někdo bohatý a svatý, je sice vzácné, ale možné to je,“ řekl jednou.
„Kdy je to možné ?“
„Když peníze mají na jeho srdce takový účinek jako stín támhletoho bambusu na dvůr.“
Žáci se otočili a pozorovali, jak stín bambusu obchází dvůr, aniž by pohnul jedinou částečkou prachu.

Anthony de Mello SJ

Neoslavujme Krista olivovými ratolestmi, ale vzájemnými skutky lásky, ty jsou tou jeho pravou oslavou. Jako roucha prostřeme pod jeho nohy všechny touhy svého srdce, aby do něho vstoupil a byl cele v nás, a také my abychom byli cele v něm a on aby se v nás cele zjevil.
Přichází ten, který je všudypřítomný a který všechno naplňuje, a přichází, aby v tobě uskutečnil spásu všech.
Se vztaženýma rukama přijmi toho, který do svých vlastních rukou dal rýsovat plány tvých hradeb. Přijmi toho, který do svých dlaní dal vyhloubit tvé základy. Přijmi toho, který na sebe vzal všechno naše lidství kromě hříchu, aby všechno naše v sobě proměnil.

z promluv biskupa Ondřeje Krétského

BOŽÍ DARY JSOU NABÍZENY VŠEM

Ježíšova slova ne vždycky sklízela potlesk. Někdy vyvolala rozpaky, občas někoho rozzuřila doběla. Jednou se stalo, že i sami učedníci řekli: „To je hrozná řeč. Kdo to může poslouchat?“ (Jan 6,60). A mnozí ho nadobro opustili. A co na to Ježíš? Řekl jen několik tajemných slov: „Nikdo ke mně nemůže přijít, není-li mu to dáno od Otce.“ (Jan 6,65).

Snažil se naznačit, že Bůh nabízí svou milost jen některým? Že jsou lidé, o které prostě nemá zájem? Jistěže ne. Jestli je něco z evangelijního vyprávění opravdu jasné, pak je to skutečnost, že do Božího království je pozván každý. Ježíš to dával najevo na každém kroku. Stoloval s celníky a nevěstkami, přátelil se s hříšníky, zval do své blízkosti ztroskotance, nad kterými už všichni zlomili hůl.

Ač je to k nevíře, Bůh je zadarmo

Přesně v tom přece spočívala skandální zvěst, kterou rozhněval strážce pravověří. Do Božího království je s láskou přijímán úplně každý, vždyť „přišlo léto milosti Hospodinovy“ (Lk 4,18-19). Není náhoda, že právě těmito slovy Ježíš zahájil své veřejné působení. Ano, „ač je to k nevíře, Bůh je zadarmo“, jak to vyjádřil moudrý salesián Ladislav Heryán.
Proč tedy Ježíš říká: „… není-li mu dáno od Otce?“ Protože milost je nezasloužený dar. Jde ji jen vděčně přijmout, nic víc. Není-li takto přijata, nejde ji nahradit ničím jiným. Žádnou náboženskou výkonností, žádným dodržováním předpisů a hromaděním zásluh. Jsou tu nějaké vstupní podmínky? Je třeba se nejprve něčím prokázat? Ne.
Vždyť i základní kvality křesťanského života, víra, láska a naděje, jsou „vlité ctnosti“, jak říkávali církevní otcové. Sestupují shůry jako životodárná vláha. Nejsou výsledkem zbožného sebezapření. Jsou zázračným dílem Ducha Svatého v lidském srdci. Není čím se chlubit, není co stavět na odiv. „Co máš, co bys nebyl dostal?“ ptá se případně apoštol Pavel (1 Kor 4,7).Takže kdo jsou ti lidé, kterým „není shůry dáno“? Žádní takoví lidé nejsou. Dáno je všem. Ale ne všichni nabízené dary chtějí. Jediným předpokladem přijetí Božího daru je – natáhnout ruku. Jenže právě s tím míváme největší problém. Dar, který přichází z nebe, lze přijmout jen s prázdnýma rukama. Kdo má plnou náruč vlastních zásluh, toho ani sám Bůh nemůže obdarovat. Je jako ten farizej, který si v modlitbě z celého srdce blahopřeje: „Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé… postím se dvakrát za týden a dávám desátky ze všeho, co získám.“ (Lk 18,11-12).

CHVÁLA ADVENTU

Za svůj životní program jsme přijali úsilí o porozumění a spolupráci s druhými, nejbližšími počínajíc. Chceme, aby nám bylo spolu dobře.
Poslední neděle církevního roku nám připomíná Ježíšův způsob kralování – jeho službu lidem. Všímáme si, že Bůh slouží nám, ne my jemu. Každou neděli pro nás pořádá svou slavnost. Bůh nás nazývá svými královskými dcerami a syny. Od Ježíše se královskému chování učíme.

Co znamená nechat si posvětit adventní věnec? Co má Bůh s věncem dělat?
Modlitbou chceme pohnout se sebou, ne s Bohem. Modlitbou vyslovujeme své rozhodnutí, co chceme změnit nebo se naučit my, a Boha k tomu prosíme o pomoc.
Adventní věnec je nám připomínkou, že se chceme nechat zasvěcovat do Ježíšova způsobu života, s ním chceme sloužit jeden druhému. Každá další rozsvícená svíce věnce nás zve k dalšímu kroku.
Rodinné slavnosti podporují soudržnost rodiny.

Advent je časem našeho otevírání se Kristu i lidem.
Před léty jsme si k tomu vymysleli rituál.
Na 1. neděli adventní táta připomene, že boží království se buduje službou druhým. Jednu židli nebo křeslo prohlásí za královský trůn (kvůli dětem třeba přehozením červené látky) a posadí na něj maminku – ta nám nejvíce slouží. Společně s dětmi maminku chválí, čím je pro nás jedinečná, co vše pro nás dělá, jakým bohatstvím pro nás je, a děkuje jí.
Pak maminka vyzve manžela, aby se on posadil na „trůn“, a s dětmi mu také vzdají stejný „hold“.
Potom jsou postupně na „trůn“ posazeny jednotlivé děti (také prarodiče, pokud jsou přítomni). I děti potřebují slyšet od rodičů, jakým pokladem pro rodiče jsou a čím přispívají k božímu království nejen v rodině. Každý taková ocenění potřebujeme, jsou pro nás pohlazením duše.

2. neděli adventní rodina posadí na „trůn“ nejprve tátu. Ten poděkuje rodině za ocenění, kterého se mu dostalo o minulé neděli. Přečte Ježíšova slova z J 18:37 a vyloží je: „Ježíš životem dosvědčil, že vše co děláme dobrého je přínosné pro nás a pro Boha. I já si chci osvojit něco dalšího.“ A poprosí manželku o radu: „Co by sis ode mne přála? Poraď mně, co nového si mám osvojit – aby nám spolu bylo čím dál lépe?“
Potom se táta ptá dětí, co by si od něj přály (ne věc, ale jednání).
Potom se maminka stejným způsobem ptá manžela a pak dětí.
Možná se větší děti také posadí na trůn a budou se ptát rodičů a sourozenců na jejich přání.

3. neděli adventní slavíme v kostele bohoslužbu smíření. Hodinu promýšlíme jedno téma. (Letos: „Jsi odpovědný za svou růži aneb chvála přátelství“.)

Na 4. adventní neděli se v rodině radíme, jak budeme slavit Vánoce, aby nám materiální záležitosti (úklid, příprava jídel, shánění dárků) nepřevážily samotné slavení. Abychom nebyli jen konzumenty (cukroví a televizní obrazovky), ale přijímali druhé i Boha do svého života. I umění slavit se chceme učit. Společným slavením se velice hlásíme ke svým nejbližším.

V Adventu doma zpíváme Staročeské roráty (hudební klenot České muziky).
Vánoční stromek rozsvěcujme až na Štědrý den. Je nám připomínkou Stromu života z Ráje. Tím je pro nás Ježíš. Z něj a z jeho vyučování se živíme.
Už na začátku Adventu přemýšlíme, komu a jak přispějeme z těch mnoha, který chybí něco podstatného k životu. /v

16. LISTOPADU ODEŠEL JAN KONZAL

Pokud by se stal papežem, asi by svou službu pojal podobně jako František. Neměl rád okázalost. Měl pochopení pro lidi v rozličné nouzi a nebál se mluvit o nedostatcích církve. Platil za odvážného teologa a byl milým společníkem.

Církev by to měla dělat tak, jak to dělala první tři století, než si její představitelé zvykli, že jsou státní úředníci a že mají moc. V prvních stoletích totiž nikoho nenapadlo, aby naplňoval svoje křesťanství jinak než tak, jak to společnost potřebovala.
Například křesťané, kteří sloužili v římské armádě, byli féroví chlapi, i když se to na vojně nevyplácelo. Bude to trochu nevkusné, když připomenu svoji zkušenost z vojny, ale doufám, že to bude k věci. Přestože mi bylo pětadvacet a ostatním vojákům osmnáct, nastupoval jsem na vojnu jako ucho, protože jsem z kádrových důvodů nemohl být důstojník. A mazáci mě s rozkoší buzerovali. Ale podařilo se mi dokázat jim, že to, co dělají, je primitivní, a oni pak nováčky buzerovali mnohem méně. Ti kluci tam pak měli snesitelnější prostředí.
Tahle Konzalova slova dobře vystihují jeho přístup k životu i pohled na církev. Byl mužem hrdým, a přitom smířlivým. Jako člověk zakotvený v Bibli měl dobré předpoklady pro to, aby v církevním životě dokázal identifikovat různé nebiblické nánosy.

Sebrali ho v montérkách

Narodil se 5. května 1935 ve Zbuzanech-Třebonicích u Prahy jako páté ze šesti dětí v rodině úředníka. Roku 1953 maturoval na pražském Vančurově gymnáziu. O pět let později ukončil promocí studia na Elektrotechnické fakultě ČVUT. V letech 1960-1963 byl jako aktivní katolík vězněn za „podvracení republiky“ - tak soud kvalifikoval pořádání biblických večerů. „Dělal jsem u jednoho přítele elektriku v jeho novém bytě a tam mě sebrali - bylo to v sobotu odpoledne,“ vzpomínal.

Po propuštění z věznice pracoval jako dělník v Tatrovce a Armabetonu, později jako projektant ve scénografickém ústavu a jako vědecký pracovník ve Výzkumném ústavu spojů.
Mezi lety 1965 a 1968 také na dálku studoval teologii v Erfurtu v tehdejší Německé demokratické republice. Roku 1968 se oženil s Magdalenou Mazancovou. V březnu 1972 byl tajně vysvěcen na jáhna, v květnu 1972 na kněze a o deset let později ve svém pražském panelákovém bytě na biskupa.
Svou službu pak vykonával v takzvané skryté (podzemní) církvi a to velmi civilně. Nepoužíval žádné charakteristické insignie - biskupskou mitru, berlu, ba ani prsten. O to intenzivněji se ale věnoval duchovní praxi, pořádal vzdělávací kurzy a publikoval pod pseudonymy Karel Malý a Karl Klein.

Račte se nechat ponížit

Po listopadu 1989 Jan Konzal doufal, že nebude problém skloubit působení oficiálních struktur katolické církve s těmi skrytými. Jak se však ukázalo, problém se z toho záhy stal. Vatikánu vadilo zejména to, že tajně vysvěcení duchovní často nepatřili - především z konspiračních důvodů - mezi celibátníky.
„Podle mých informací se nás tehdy zastávali jen biskupové Liška a Vlk. Liška jenom chtěl, aby tady neexistovala dvojí pravidla, co se smí a co se nesmí, aby byla nějaká církevní kázeň. To bych mu klidně podepsal,“ komentoval tehdejší dění Jan Konzal. A dodal: „Ta církevní kázeň sice může vypadat u někoho trochu jinak, ale kázeň musí být, nemůže si každý dělat, co chce. Bylo pro mě proto rozčarováním, že se na tento model nepřistoupilo.“
Začleňování duchovních skryté církve do oficiálních struktur tak skončilo dosti disharmonickým akordem. Zjednodušeně řečeno: přijati byli jen ti, kdo přistoupili na takzvané podmínečné svěcení. To Jan Konzal odmítl. Těžko se mu divit. Coby biskup, který osvědčil svou odvahu v nelehkých dobách, dostal totiž v jeho rámci velmi ponižující nabídku stát se pouhým jáhnem.

Být matkou

Po roce 1995, kdy odešel do důchodu, se věnoval lidem vytlačeným na okraj církve - rozvedeným a civilně znovu sezdaným nebo kněžím, kteří odešli ze svých far. Publicisticky spolupracoval s časopisem Getsemany a nakladatelstvím Síť. Stal se také předsedou teologického výboru Institutu ekumenických studií v Praze.
Jan Konzal zemřel v úterý 16. listopadu 2021 ve večerních hodinách.
Na sklonku 20. století odpověděl na otázku, „jaký sen sní o církvi 21. století“, takto:
Za prvé bych byl rád, kdyby církev uvěřila, že je Pánova, že nepatří sobě, že jejím úkolem není starat se o sebe. Já si myslím, že tomu moc nevěří.
Za druhé bych byl rád, kdyby se jí podařilo uvěřit, že blahoslavenství nejsou prázdná slova, že Bůh má pro ně slabost.
Za třetí toužím po tom, aby deklarovala, jak vypadá změna smýšlení. Lidé dnes dovedou převlékat kabát, ale změnit smýšlení tak, jak to uměl apoštol Pavel, když se s brekem rozešel se svou minulostí, to se nedaří. Já mám obavu, že moje církev je strašně pyšná, strašně hrdá na to, že dobře věří.
Za čtvrté, aby přestala zachraňovat svoji pozici ve světě. Církev totiž věnuje své pozici a pověsti spoustu sil a energie, a přitom na tom vůbec nezáleží.
Za páté bych si přál, aby brala vážněji povolání být svátostí tohoto světa. My tady nejsme proto, abychom udělovali svátosti, ale abychom byli svátostí těm, kteří na naše svátosti kašlou. Přestože lidé kašlou na naše rituály, potřebují se setkat s Bohem - ale nám se do toho nechce.
Za šesté, aby se odhodlala být přístřeším i těm, kteří s ní nesouhlasí a které třeba nemá ráda.
A za sedmé bych si přál, kdyby si konečně přestala namlouvat, že je matka církev. Ona ve skutečnosti miluje otcovsky, ne mateřsky. Matka totiž miluje bezpodmínečně, ale církev miluje podmínečně jako otcové. Ti říkají, když budeš dobrej, když se vyučíš a dotáhneš to tam a tam, tak tě budu mít rád. Takovou "jistotu" lidé znají na tisíc způsobů, ale potřebují mít někoho, kdo je přijme, i když zkrachují. Přál bych si, aby církev přestala řečnit, že je matkou, a začala matkou skutečně být.
Čtvrt století po vyslovení těchto vět se některé Konzalovy sny začínají - zejména díky papeži Františkovi - pozvolna stávat skutečností.

Bob Flídr

Autor pořídil s J. Konzalem knižní rozhovor „Zpověď tajného biskupa“, vyšel v r. 1998 v nakladatelství Portál

Čelit svému stínu je celoživotní úkol, který vyžaduje odvahu, pokoru, trpělivost a soucit se sebou samým. Nikdy to neskončí, naopak, zavede vás to hlouběji a hlouběji spolu s tím, jak se budete učit trpělivě truchlit nad svými hříchy, plakat nad svou pošetilostí a čelit své nedůslednosti a svým rozporům… Nakonec se naučíte svým stínovým hrám doopravdy zasmát. Smát se stínovému já je konečná svoboda a vítězství: vidíte ho, pojmenujete ho, rozpoznáte iluze, a pak se zasmějete své ubohosti a slabosti. Smích nastává teprve tehdy, když už nemusíte věci nenávidět ani na ně útočit, ale naopak jste jasně uviděli jejich hru, a tím jste od ní osvobozeni."

Richard Rohr

PRŮZKUM:
V Boha věří pětina lidí v Česku, ve vyšší moc, třetina. Na mimozemšťany více než polovina lidí.

Zhruba pětina lidí v Česku věří v Boha, byť někteří s pochybnostmi, v nějakou vyšší moc věří 35 procent dotázaných. V ani jedno nevěří 23 procent lidí. Více než polovina dotázaných také míní, že víra v Boha lidi více rozděluje, než spojuje. Vyplývá to z aktuálního průzkumu, který provedla agentura STEM/MARK pro křesťanskou neziskovou organizaci Maranatha. Zúčastnilo se jej přes 1 500 lidí starších 18 let skrze online nebo telefonické dotazování.

Na 48 procent věřících přivedla k víře rodina. Víru v Boha nebo ve vyšší moc si před dosažením dospělosti uvědomilo 57 procent takto založených lidí. V Boha podle průzkumu věří častěji ženy, lidé starší 60 let a obyvatelé Moravy. Během pandemie covidu-19 postoj k víře a k Bohu změnilo pět procent lidí: z toho dvě procenta spíše nevěřila a teď věří, tři procenta to mají naopak.

Pětinu respondentů podle průzkumu dovedla pandemie k úvahám o smyslu života na Zemi a uvědomění si vlastní konečnosti.
Ohledně vztahu k Desateru 57 procent lidí uvedlo, že o něm ví, ale i bez přikázání ví, co je a není správné. Důležité je pro osm procent lidí.
Nicméně více než polovina dotázaných míní, že by čelní představitelé státu a významné osobnosti měli usilovat o to, aby byly v české společnosti více vyznávány hodnoty, které z desatera vycházejí. Na 85 procent respondentů si také myslí, že pro to, aby měl člověk morální zásady, nepotřebuje víru v Boha.
Bibli vůbec nečetlo 56 procent lidí, 50 procent respondentů ji považuje za historický pramen, který částečně vychází z historických událostí, ale je třeba brát ho s nadsázkou. Jako historickou pravdu ji vidí pět procent respondentů, 19 procent se pak přiklonilo k variantě, že jde o historicky nepravdivé poučné příběhy. Do četby bible by se v budoucnu rádo pustilo 19 procent respondentů, 63 procent se na to spíše či vůbec nechystá.
Alespoň jednou týdně se bohoslužeb účastní jen dvě procenta lidí, méně než jednou ročně 57 procent dotázaných. Na půlnoční mši chodí o Vánocích pravidelně sedm procent lidí, kostel o Vánocích vůbec nenavštěvuje 45 procent dotázaných.

Bůh, nebo náhoda?

Na dotaz ohledně znalosti světových náboženství podle průzkumu lidé nejčastěji spontánně jmenovali křesťanství (73 procent), dále islám (71 procent) a buddhismus (60 procent). S odstupem následovaly hinduismus a judaismus. V případě církví a náboženství působících v Česku více než polovina lidí uvedla Církev římskokatolickou, 47 procent Českobratrskou církev evangelickou a 32 procent Církev československou husitskou.

V souvislosti s původem života na Zemi téměř polovina respondentů míní, že se tak stalo souhrou náhod, v zásah vyšší moci věří 15 procent lidí a v to, že zasáhl Bůh, osm procent dotázaných.

Téměř 62 procent respondentů je zastáncem evoluční teorie, vůbec jí nevěří pět procent lidí a 20 procent uvedlo, že neví. Celkem sedm procent lidí si myslí, že svět stvořil Bůh a je mladší 10 tisíc let, deset procent se přiklání k teistické evoluci. Ta předpokládá, že Bůh použil evoluci ke stvoření světa a vývoji do současného stavu.
Průzkum se zaměřil také na to, nakolik lidé hovoří o vybraných tématech. Na 72 procent respondentů tak například uvedlo, že s lidmi nediskutuje o existenci Boha, kolem poloviny lidí takto většinou nemluví ani o existenci vyšší moci nebo o tom, jak mohl vzniknout vesmír a člověk. O změnách klimatu diskutuje 49 procent respondentů.
Ohledně věcí, pro které není jasný důkaz, si například 75 procent respondentů myslí, že pokud budou dělat špatné věci, časem se jim to vrátí. Téměř 70 procent lidí věří na účinnost akupunktury či akupresury a 58 procent si myslí, že někteří léčitelé mají schopnost uzdravovat. Existenci mimozemských civilizací připouští 57 procent lidí. Na posmrtný život nevěří 59 procent respondentů.

SESTRA NA COVIDOVÉ JEDNOTCE

Jsem zdravotní sestra, pracuji na oddělení ARO v Orlickoústecké nemocnici. Svoji práci mám ráda, snažím se být profesionální, udržet si odborné znalosti a lidský přístup k pacientům. Přesto poslední dobou, již ve 3. vlně covidu, přestávám mít sílu a energii na vše zmíněné. Zemřel mi nespočet lidí pod rukama. Předala jsem mnoho pytlů s osobními věcmi zoufalým příbuzným a mám velkou potřebu popsat denní práci sestry na covidovém oddělení.
Když vše začínalo, každou službu jsem vnímala děs v očích kolegyň: Co bude? Co se dnes bude dít? Jak se máme chránit? Jak máme chránit blízké, ke kterým se po službě vrátíme? Vše se řešilo za běhu, každý den jiná nařízení, jiné plány a postupy v péči o pacienty. Přestrojení do bílého overalu, dvou vrstev rukavic, čepice, dusivého respirátoru č. 3, štítu, do něhož stále narážíte a je přes něj dost špatně vidět. Sportuji, myslím, že mám docela fyzickou kondici, přesto mi bylo vždy špatně. Cítila jsem se nepříjemně opocená, přidušená, s nejistotou, za jak dlouho se budu moci všeho zbavit a svobodně dýchat. Několikrát se stalo, že se kolegyni udělalo špatně, musela z boxu utéct, někdy i přímo omdlela. Ale to je jen fyzická stránka, vím přece, že musím něco vydržet, jsem v první linii, je to tedy potřeba! Vždy jsem si tohle řekla a sílu v sobě našla. A vím, že nemluvím jen sama za sebe.

Pes s protézou

Příjem, příjem a zase příjem. Kolik ještě? Musíme jet pro dalšího pacienta na interní oddělení, už to tam nezvládá. Ustrojit a jeďte pro něho! Znovu do obleku, se vším všudy, ještě gumové boty univerzální velikosti. Nabrat vše co budeme potřebovat, resuscitační kufr, lůžko s igelitem pro covidového pacienta a rychle přes dvůr na internu. A hlavně musíme pořádně zabrat, je nutné to ustrkat. Hlavou mi prolétne myšlenka, jestli na cestě zpět nebudeme přímo v terénu resuscitovat. Prší, je noc, ale na to se přece nikdo neptá. Na lůžku na interně leží, několik dní dusící se pacient a dívá se na vás jako na spásu. Vy však víte, že je to 50 : 50 a nejasně tušíte, jaká hrůza a boj ho ještě čekají. Běžný kyslík z rozvodu mu nestačil, následuje tedy tzv. NIV, gumová maska, která pevně obepíná obličej a tlačí do vás okysličený vzduch. Není to úplně příjemné, kdo má klaustrofobii, mohl by vyprávět. Protože je náš pacient už delší dobu v deficitu kyslíku, je často zmatený a agresivní. V důsledku si vy sami připadáte jako krotitel zvěře. Pacient se brání, kašle, křičí, plive, někdy vám i jedna přistane, nebo vás kopne. A vy vše musíte snést, v rámci boje o záchranu jeho života. Kdo to nezvládne, je ještě šance tzv. kosmonaut. Pro představu: nafukovací míč, seříznutý na bocích a pevně přitažený popruhy k hrudníku, aby žádný vzduch neunikl. Můžete otevřít malou skulinku, ale jen na chvíli, aby se pacient mohl napít. Většinou je už ale tak vyčerpaný a ze všeho vyděšený, že dost dlouho trvá, než to pochopí, protože i Vaše komunikační dovednosti jsou výrazně omezené. Do toho dýchací ventilátor a další přístroje tak hučí, signalizují špatné hodnoty, že se nedivíte, když je pacient zmatený. Máte totiž pocit, že se z toho zblázníte taky. Jste stále na boxu, je to už víc jak 3 hodiny a to, jestli máte žízeň, nebo hlad nevnímáte, nemůžete si to totiž dovolit. Váš nemocný nezvládá ani jednu variantu, lékař po pokusech s doladěním a přenastavením ventilátoru rozhodl, že ho budeme intubovat. Tak fajn, řeknete si a modlíte se, ať to ještě zvládnete. Ze všech sil křičíte ze dveří a doufáte, že je kolegyně volná, uslyší vás a podá, připraví a naředí vše, co budete potřebovat.
Viděla jsem strašný strach v očích umírajících a dusících se lidí. Slyšela jsem jejich poslední přání, obavy a vzkazy rodině. Prosby: „Tohle mi přece nemůžete udělat?“ Ale vy jste v tu chvíli krutí, snažíte se být bez emocí, abyste mohli fungovat a dál pracovat. Když jsem si dovolila pacienta povzbudit, řekla jsem jen: „Nebojte, bude to dobré.“ Jak často to byla jen milosrdná lež.
Už má kanylu, dýchá za něj ventilátor a už naštěstí spí, je v klidu. Můžete na chvíli odejít, všechno to ze sebe konečně sundat. Jste zpocení úplně všude, motá se vám hlava, vypijete litr vody na ex, sednete si k dokumentaci a snažíte se uvést v odborná slova celý příběh. Slyšíte volání, to tentokrát kolegyně v hlavní roli bojuje na jiném pokoji. Potřebuje toho spoustu podat. A pak další příjem, máme přece plno, přesto dalšího pacienta nakaženého covidem vezou.
Když se po směně ocitnu doma v posteli, usnu, jako když mě do vody hodí. O ničem doma už nemluvím, slova mi došla a sílu mít zájem o děti a muže, jsem nedokázala nalézt. Ráno mě muž pohladí, nevěřícně se na něho dívám, když mi vypráví: „Dnes jsi ze spaní křičela a plakala“. „Už mi asi hrabe“, odpovím, ale sama dobře vím, že mě to bolí a nejsem z kamene. A pak jsem covid pozitivní také, i přesto že jsem očkovaná. Příznaky jsou ale naneštěstí jen mírné a já jsem tak vlastně ráda, že mám možnost si konečně trochu odpočinout. Už dávno jsem přehodnotila svůj vzhled, stále odřený nos, boláky kolem úst, otlačeninu na čele a již tolik neutrácím za péči o vlasy.
A je tu 3. vlna covidu, zase stejná pohádka, jen s rozdílem v mém prožívání. Není pro mě lehké s láskou a pochopením pečovat o neočkovaného, nakaženého člověka! Vím, že se nedají předat zkušenosti a prožitky třeba z války, když jste ji neprožili. Přesto ze mě nikdo nevymaže okamžiky pláče rodin, dětí. Naděje a prosby u lůžka: „Mami, bojuj! Vždycky jsi přece všechno zvládla.“ Otázky typu: „Sestřičko, prosím vás. On mi můj muž může opravdu zemřít?“ V tichosti přikývnete, mlčíte a zjistíte, že i vám vlhnou oči.
Mám ještě vzkaz od svých spolupracovníků: **„Nebuďte lhostejní! Prosíme! Pomozte i vy nám! Nechte se očkovat!“**

Petra Kaplanová, zdravotní sestra

HLOUPOST SE PŘESTALA STYDĚT

Snad nikdy předtím se nevedla tak vášnivá debata o „hlouposti“ jako od vypuknutí pandemie koronaviru. Přesto je většina lidí přesvědčena, že jsou sami inteligentní. Hloupí jsou vždy jen ti druzí. 59letá psychiatrička a neuroložka Adelheid „Heidi“ Kastnerová nyní vydala knihu o hlouposti. Její závěr: „Hloupí lidé způsobili více škody než zbraně.“

Adelheid „Heidi“ Kastnerová je odbornicí na psychiatrii a neurologii a od r. 2005 vede forenzní oddělení Keplerovy univerzitní nemocnice v rakouském Linci. Jako soudní psychiatrička vypracovala znalecké posudky pro řadu známých zločinců, mimo jiné v případu Josefa Fritzla, který se dostal na titulní stránky novin po celém světě. Kastnerová se proslavila také jako autorka. V r. 2014 vyšlo její dílo „Wut“ (Vztek), nedávno pak její nová kniha „Dummheit“ (Hloupost). V roce 2015 jí bylo uděleno Zlaté čestné vyznamenání za zásluhy o Rakouskou republiku.

TagesAnzeiger: Paní Kastnerová, každý, kdo píše o hlouposti, si nutně musí myslet, že není hloupý. Počítáte se mezi tuto vybranou skupinu?
Samozřejmě nejsem imunní vůči tomu, abych čas od času udělala v každodenních záležitostech hloupost.

Například?
Nedávno jsem překročila rychlost a musela jsem zaplatit pokutu.

Ve své nové knize vysvětlujete, že hloupost není otázkou IQ, nejde o schopnost počítat nebo ovládat cizí jazyky. Je „hloupost“ postojem?
Je to tendence ignorovat fakta. A ignorovat dlouhodobé negativní důsledky pro sebe i ostatní ve prospěch krátkodobých, okamžitých a zdánlivých výhod. Hloupí lidé se nepovažují za součást nějaké struktury, na prvním místě jsou pro ně pouze jejich vlastní zájmy.

Je Donald Trump hloupý?
Ne, je tím, co by ekonomický historik Carlo Maria Cipolla nazval banditou nebo zločincem. Trump důsledně analyzoval situaci a dospěl k závěru, že s určitou taktikou s největší pravděpodobností uspěje. Tuto taktiku pak účinně využil.

A tím si dokázal získat velký zástup příznivců.

Sám sebe se často ptám, jak to, že mě křesťanský instinkt vede spíš k lidem nenáboženským než k náboženským. Zatímco se před věřícími ostýchám vyslovit Boží jméno, před nevěřícími je mohu občas vyslovit klidně, tak jako by to byla běžná záležitost.

Dietrich Bonhoeffer

Inteligence nemusí nutně souviset s morálkou. Trump jednal důsledně ve svůj prospěch, a to pravděpodobně i na úkor ostatních.

Kdo je podle vás nejhloupější člověk v dějinách lidstva?
Výběr je tak velký, že je pro mě těžké odpovědět. Ale Hitler by byl nadějným kandidátem. Vždyť zlikvidoval miliony lidí, vyvolal světovou válku a ve výsledku způsobil maximální škody ostatním a nakonec i sobě.

Jaký je recept proti hlouposti? Říká se, že na hloupost neexistuje lék.
Hloupost musíme přijmout jako fakt. A vždy s ní počítat.

Dobré vzdělání samozřejmě není recept. Například k náboženským fundamentalistům z IS se nepřidávají jen nevzdělaní prosťáčci.
Hlavním rysem hloupých lidí je, že upřednostňují výhradně své názory a vše ostatní ignorují. To můžeme pozorovat během celé koronakrize, kdy si lidé říkají: „Zůstanu především sám sebou.“

Jak to myslíte?
Že neustále mluví o osobní odpovědnosti. Co to prosím znamená?
Pandemie koronaviru je na téma hloupost neuvěřitelně bohatá.

Vysvětlete nám to.
Znamená to: hledím jen na sebe a ne na druhé. To by ale fungovalo jen v případě, kdybych žila jako poustevník v naprosté izolaci někde v jeskyni. Pak - pokud jde o mě - jsem zodpovědná sama za sebe a za nikoho jiného. Ale jakmile jsem zasazena do širšího společenského kontextu, je tento paskvil o osobní odpovědnosti naprostý nesmysl. Pandemie koronaviru je na téma hloupost neuvěřitelně bohatá.

V jakém smyslu?
Lidé cestují na dovolené do exotických zemí a nechávají se očkovat, což má vedlejší účinky. Nikdo se nezamýšlí nad tím, že například běžné očkování proti žloutence typu B bylo před svým širokým nasazením testováno na zlomku lidí, než na kterých nyní byla ozkoušena vakcína proti nemoci COVID-19. Nikdo z těch, kdo nyní pláčou a brojí proti očkování proti koronaviru si nezjistil, jaké jsou vědecké podklady pro ostatní očkování, která už dávno podstoupil.

Odpůrci vakcinace jsou tedy hloupí?
K tomuto závěru musíme nutně dojít.

Když to říkáte, prohlubujete propast, která v současnosti rozděluje společnost. Proti sobě stojí dva světy, svět zastánců očkování a svět odpůrců očkování, které spolu již nejsou schopny mluvit.
To také nemusíme.

- dokončení na straně 12 -

AKTUALITY

Výstava betlémů (více než 100 historických betlémů)
v Muzeu řemesel 18. - 31. prosince
v 10 - 17 hod., mimo 24. - 25. prosince.

PLÁN BOHOSLUŽEB NA VÁNOCE 2021

Bohoslužby prozatím plánujeme následovně, pokud nám to epidemická situace dovolí. Prosíme, sledujte farní web, pokud se situace změní. Děkujeme za pochopení.

Čtvrtek 16. 12. - Letohrad 15:30 - 18 příležitost ke svátosti smíření (P. Fiala).
Neděle 19. 12. - Letohrad 15 h. bohoslužba smíření.
24. 12. „Lucerničková“ - v 16 hod.
25. 12. Slavnost NAROZENÍ PÁNĚ
8 h. Letohrad
9 h. Mistrovice
9.30 Orlice
(pokud situace dovolí, bude sbor Familia Cantorum zpívat Vánoční mši J. J. Ryby)
Neděle 26.12. Svátek SVATÉ RODINY
8 h. Letohrad
9 h. Mistrovice
9.30 Orlice
Pátek 31. 12. Poděkování a prosba o Boží pomoc do nového roku: 15 h. Kunčice
Sobota 1. 1. Slavnost MATKY JEŽÍŠOVY
8 h. Letohrad
9 h. Mistrovice
9.30 Orlice
Neděle 2. 1. Slavnost ZJEVENÍ PÁNĚ
8 h. Letohrad
9 h. Mistrovice
9.30 Orlice
Sobota 8.1. 18 h. Letohrad
Ne 9.1. Svátek Křtu Páně
8 h. Lukavice
9 h. Mistrovice
9:30 Orlice

ZÁPIS PR 7. 10.

Poděkování

- H. Jurenkové, P. Tomkové a ostatním pekařkám za přípravu občerstvení a organizaci setkání těch, kdo uklízejí na faře
- Petru Hoffmannovi za brigádu v Červené a za realizaci koncertu k 28. říjnu, za opravu chodníku před farou
- E. Novotnému za úpravu vstupu na faře
- M. Vychytilové za organizaci aktivit PMD v měsíci říjnu
- B. Skalické za hudební doprovod při bohoslužbách 1. a 2. 11.

Aktuálně

Epidemická situace

- Plán organizace bohoslužeb – více 2. 12. dle vývoje omezení
- děti a modlitba Páně – zatím ne
- slovo pro děti v sakristii – zatím ne
- přijímání jen pod jednou způsobou - vzhledem k hyg. omezením
- Kostelnická služba Letohrad - dva ochotní se přihlásili – s panem farářem se projedná systém (klíče, služby)

Synoda o synodalitě

J. Andrášová vysvětlila základní pojmy, představila 10 okruhů, jaká jsou očekávání od práce ve farnosti:

- pracovní skupinky (modlitba, Písmo, sdílení) – nejde o řešení problémů, ale sdílení, naslouchání a společné hledání toho, co je podstatné; 3 setkání;
- moderátoři skupinek: někteří členové PR, další osoby budou osloveny

- zahájení ve farnosti: slavnostní bohoslužba Krista Krále 21. 11. v 9:30 na Orlici – spec. přímluvy + obětní průvod – moderátoři; po mši rozdělení /přihlašování do skupinek

Výhled akcí z pastoračního plánu

Listopad

16. 11. literárně - hudební pořad POVZBUZENÍ – *z důvodu nemoci zrušeno*
19. 11. Petra Procházková: „Afghánistán dnes a co dál?“, evangelický kostel 19:00
24. 11. Červená středa – osvětlení kunčického kostela (L. Majvald, P. Moravec)
27./28. 11. První adventní neděle – žehnání adventních věnců

Prosinec

2. 12. pastorační rada 18:00
Mikuláš v kostele na Orlici – hledá se; Balíčky zajistí Jana Skalická
Vstupy do škol Advent a Vánoce – letos Jana Skalická (Letohrad) a Marie Mikysková (Mistrovice)
Roráty – při mši v sobotu 11.12.
Pohled pro misie
4.12. Adventní duchovní obnova s p. Janem Pasekou
- 8:00 bohoslužba 9:00 přednáška I.,
10:15 přednáška II.
Bohoslužba smíření – Letohrad: 19. 12. v 15:00 - a Mistrovicích 12. 12. v 15:00
Brigáda stavění Betléma na Orlici/ vánoční strom Orlice, (úprava místa pro Eucharistii).
24. 12. „lucerničková“ 16:00
25. 12. sv. Václav
25. 12. kostel Orlice – Česká mše vánoční J. J. Ryby
31. 12. děkovná bohoslužba – 15:00 Kunčice

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

4. 11.	Jaroslavu Suchomelovou	83 let
8. 11.	Jana Krejčího	92 let
15. 11.	Helenu Hubálkovou	52 let
15. 11.	Marii Holubovou	93 let
19. 11.	Jiřího Majvalda	90 let
3. 12.	Irenu Valdovou	81 let

PODĚKOVÁNÍ

Proslulá novinářka Petra Procházková nám vyprávěla o situaci v Afganistánu a o poměrech na polsko-běloruské hranici. Děkujeme jí za její svědectví a obětavost.

PROSINEC VE STREETU

Taušlova 714, Letohrad
Tel. č.: 731 420 344
Facebook: NZDM Street-Letohrad
Instagram: nzdm_street

ÚT 7. 12. **Pečení perníčků**
Pečete doma perníčky? Znáš nějaký zaručený recept? Tak doraž, můžeš nám dát inspiraci a společně si perníčky upečeme.
ČT 9. 12., PÁ 10. 12. **Výroba svíček**
Nevíš, co dát mamce, sestře, nebo babičce? Svíčka je ideální dárek k vánocům, který potěší. Netroufáš si na výrobu doma? Tak přijď a společně svíčky vyrobíme!
ÚT 14. 12. **Vytvoř si jmenovky na dárky**
Máš už připravené dárky, ale nemáš je ještě zabalené a označené, pro koho jsou? Tak doraž do Streetu a vyrob si s námi originální jmenovky na dárky, které nikdo nemá.
ČT 16. 12., PÁ 17. 12. **Zdobení perníčků**
Co jsme si upekli, to si taky ozdobíme! Přijď si ozdobit perníček podle své fantazie.
ČT 23. - 31. 12. **Zavřeno**
Přejeme Vám příjemně prožité vánoční prázdniny a svátky a těšíme se na Vás opět 3. ledna 2022.

TÉMA MĚSÍCE: **VÁNOČNÍ ZVYKY A TRADICE**

Dodržujete doma nějaké vánoční zvyky a tradice? Vytváříte vánoční výzdobu? Co jednotlivé zvyky a tradice znamenají? O tom si budeme povídat ve Streetu během prosince.

Do Nového roku Vám přejeme hodně štěstí, zdraví, lásky, spokojenosti, úspěchů. Nashledanou v roce 2022.

ANEŽČINY DOBROTY

V naší školní bublině není žádným tajemstvím, že deváťáci žijou tramvajema. Nejen že dokážou pojmenovat všechny jejich typy, ale oni umí třeba taky vyjmenovat názvy zastávek všech linek tam a zpátky.
A... Na rozdíl od naprostý většiny Pražáků nade vše milujou výluky. V takových situacích si vždycky po škole potřebujou na inkriminovaný místo dojet a nahrávají si výlukový hlášení.
Občas (= každou přestávku, kterou strávím v jejich třídě), se snaží aspoň trochu rozšířit moje chabý dopravní znalosti. Už třeba vím, který tramvaji se přezdívá „kachna“, co je šejdr a tak. Jsem na to patřičně hrdá, takže už se začínám cítit taky hodně erudovaně. Jen teda zastávky umím vyjmenovat jen u sedmičky, a to pouze z Radlic na Kubánský náměstí, u ostatních jen sem tam nějaký kousky.
Aktuálně probíráme ve slohu rozhovor, a protože jsem jim chtěla udělat radost, společně jsme sehnali hodnýho a vstřícnýho pana tramvajáka, kterej se uvolil si s námi na kameru popovídat.
Natáčení proběhlo ve středu. A musím neskromně říct, že jsme byli hodně profi tým. Frantík s Pepou se ujali role kameramanů, Vojta a Tomáš byli moderátoři a Kuba fotograf. Já a paní asistentka Eva jsme sloužili pouze jako doprovod.
Byla to pecka. Úplně jsem se rozplývala nad tím, jak vážně ke svýmu úkolu kluci přistoupili a jak zdatně dokázali komunikovat. I přes ty svý logo potíže.
Bez několika kiksů by se to ale samozřejmě neobešlo.
1. Tramvaj, o který Vojta zrovna zasvěceně hovořil na kameru, zničehonic ujela ze záběru. Css, neuvěřitelný, co si ty dnešní tramky dovolí.
2. Kameraman Frantík prošvihl se svou kamerou začátek jednoho vstupu, protože si zrovna rozdělával svou v pořadí druhou čokoládovou tyčinku.
3. Moderátoři v půlce rozhovoru zjistili, že si zapomněli zapnout mikrofon. Naštěstí byl pan tramvaják nejen hodnej a vstřícnej, ale taky trpělivej, takže jsme to mohli dát celý znovu.
Jinak to klaplo prímově, takže teď už je všechen rozhovorovej materiál u Leoše, kterej nám ho pomůže sestříhat. Jsem strašně moc zvědavá, co z toho vznikne.
Ach, do konce povinný školní docházky našim chlapcům zbývá už jen půlka devátý a celá desátá třída. A pak už se rozutečou do opravdovýho světa, kterej se s nimi mazat nebude. Tak moc bych jim přála, aby mohli dělat, co je baví. Fakt by si to zasloužili.
Všichni. */AN*

DOPIS JEŽÍŠKOVI

Milý Ježíšku!

Vím dobře, že už jsem velká a hlavně stará a že svá přání ti dávají do okna jenom děti, co ještě věří na spravedlivý a zázračný svět. Já to zkouším do Okénka.

Nechci ani Barbínu, ani na dálku řízené autíčko, knížek mám nepřeberně.

Já tě, Ježíšku, moc prosím, aby sis můj dopis přečetl. To přání napíšu nakonec. Třeba uznáš, že je patřičné.

Víš, mě strašně trápí zmatek, co se nám urodil v hlavách.

Na jednu stranu jsme hodní a citliví, posíláme peníze na pomoc lidem v neštěstí. Na druhou stranu jako bychom zapomněli, že nejlepšího pomocníka najdeme sami v sobě, v dobré rodině, v dobrých sousedských vztazích, v pracovitosti, spolehlivosti, dodržování pravidel a daného slova, prostě v tom, co dělá lidského tvora dobrým člověkem.

A jak na nás tahle nemoc zapomnětlivosti přijde, hledáme a označujeme viníky slovem ONI. Oni za to můžou, s nimi je potřeba zatočit, zúčtovat, odsoudit je, zrušit, označit, hanět.
A tak tu máme už dlouhá léta dva tábory, MY a ONI. Jenže nikdy nevíš, kdo všechno patří do toho tábora my, kdo do oni. Protože se to s mnoha různými problémy, s nimiž se potýkáme, různě přelévá.

To však není úplný výčet zmatku. Určitě víš, že od dob Marie Terezie je u nás povinná školní docházka. Všichni umíme číst, psát a počítat. Někteří a dnes hodně moc mladých lidí - vládne i cizími jazyky. Takže jsme vzdělaní a vzdělání a přístup k informacím jsou podmínkou pro rozumné jednání.

Ale ouha, někdy to vypadá tak, že víc něž vzdělání a informace nás ovlivňují senzační výmysly a reklama. Buší do nás denodenně zaručenými ale těžce ověřitelnými články o zdraví, o migrantech, o zázračných lécích, o skvělém nebo špatném životě kdekoli na světě. Reklama sugeruje, co bezpodmínečně musí mít mladá domácnost, moderní žena, úspěšný muž, aby byli „in“. Sugeruje touhu být stále mladý a krásný. Hledět si především sám sebe a užívat si, nabízí produkty, co jsou všechny - a je jich bezpočtu – nejdokonalejší a musíte je mít. Je uřvaná a všudypřítomná. To ti, milý Ježíšku, jde v TV docela rozumný pořad o rozumném hospodaření a jak si nepůjčovat peníze, aby se člověk nezadlužil. A jen skončí, naskočí reklama na úplně nejvýhodnější, pohádkově snadnou půjčku. No, nepůjčete si, když jste v úzkých!

Taky jsem na jednu reklamu naletěla. Přišla mi docela hezká a vhodná. Zvláště před Vánocemi. To jde tatínek s malou holčičkou do lesa, vypráví jí o zlatém prasátku, a když tatínek řeže malý smrček, objeví se divočák. Tatínek popadne holčičku do náručí a utíkají z lesa. No vida, říkala jsem si, jak se místo zákazů dají roztomilou formou přesvědčovat lidi, aby nekradli stromky a neškodili lesu. Omyl, vysvětlila mi vnoučata, je to reklama na Kofolu.

Stačí udělat pár špatných zkušeností a pak už reklama nefunguje.

Horší je soustavné znevažování prospěšných institucí, bez nichž se náš složitý svět neobejde. Ono je totiž v kurzu přetřásat špatnosti. Média se předhánějí, kdo s větší špatností přijde dřív. Dobré zprávy skoro nenajdeš. A tak panuje přesvědčení: nikomu se nedá věřit, všichni lžou a jde jim jen o peníze, máme nejhorší silnice, vlaky jezdí moc pomalu, škola za nic nestojí, policie a soudy nekonají, a pokud ano, pak špatně a pomalu, zdravotnictví je v háji, úřady, vláda, senát jsou tu naprosto zbytečně, jen zdržují... Ale kdo z nás nebo našich dětí se chce stát svědomitým úředníkem, komu se chce budovat silnice, kdo je ochoten se léta trápit studiem medicíny a pak pracovat někde na okraji republiky, komu se chce nést svou kůži na trh jako volený zastupitel obce, advokát, nebo střídat denní a noční směny u lůžek pacientů? A jakého uznání se dostává člověku, co nám opraví střechu, odpad, cokoli nefunkčního? A kdo by chtěl vzdělávat další generaci, když přece tolik rodičů se stalo odborníky na školství a svými radami, výhradami i stížnostmi práci kantorům komplikují.
A tak dál, a tak dál.

Mohla bych ti, milý Ježíšku, ještě na mnoha stránkách o hloupostech, jichž se dopouštíme, psát celé romány.

Není to s námi lehké, já vím. Pořád remcáme a pořád hledáme, kdo by odpovědnou a obtížnou práci udělal a problémy vyřešil za nás.

Přesto tě, Ježíšku, moc prosím. Mohl bys nám pomoci, abychom sami sebe viděli v ostřejším světle? Abychom si uvědomili, že jsme každý jiný, s jinými schopnostmi, možnostmi, a že ta jinakost je nejen moc hezká, ale taky užitečná? Že i když všichni umíme číst, nejsme všeználky, ale jsou mezi námi erudovaní odborníci se zkušenostmi léty nasbíranými a měli bychom jim naslouchat. Že svět tak zahuštěný rozdílnými lidmi musí být nějak organizován, a že nezbývá, než pravidla dodržovat a starat se, aby byla co nejúčinnější a přinášela prospěch všem. Konečně totiž do těch pravidel můžeme mluvit. Chce to však trpělivost, takže o její dar tě taky prosím.

A ještě tě prosím, abys nám pomohl zbavit se závisti, rozpoznat faleš a lež a pomohl nám, alespoň na ten vánoční čas, vrátit se do dob dětské radosti a nevinnosti. Víš, třeba pookřejeme a budeme pak na chvíli vlídnějšími, laskavějšími a nesobeckými bytostmi.

Moc ti za tu pomoc, milý Ježíšku, děkuju.

Tvoje *Evina*

NEUKOMUNIKOVAT SE ZAŽIVA!

Možná není daleko doba, kdy se na parte začnou objevovat krátká sdělení: zemřel náhle ve věku nedožitých tolika a tolika let po těžké komunikaci. Jenom těch e-mailů, co musí člověk přechroupat, vyhodnotit, přeposlat, něco kamsi zadat. Sypou se ze všech stran jako hejna kobylek, do toho bzučí mobily, kváká rozhlas, z televize se valí tma a ze všech zařízení krupobití notifikací.
S každým rokem stoupá čas, který s médii denně strávíme. Loni to bylo podle výzkumné společnosti Median průměrně devět hodin. Proti očekávání dlouhodobě stoupá i sledování televize, za posledních deset let asi o půl hodiny. Jen se k nim přidávají další média, stírá se rozdíl mezi těmi klasickými a novými.
Ještě v šedesátých letech sledovali lidé média v drtivé většině doma, dnes už je podle společnosti PQ Media domácí konzumace médií spíše v menšině. Sledujeme je v práci, v dopravních prostředcích, v přírodě. A nejhorší jsou „chytré“ věci. Ty potvory vám vlezou všude. Jsou zalezlé v pračkách i v ledničkách, v žárovkách, hodinkách, náramcích, brýlích, dokonce i v botách! Jsou jako digitální paraziti, hypnotizující oční bulvy, uši, hmat. Lidé jim slouží jenom jako hostitelé, zpracovávající signály a informace, které přes ně prohánějí.
Politické strany vyměňují program za marketing. Vztahy a práci za informace o nich. V krátkodobém horizontu jim možná stačí dělat dojem a strašit, ale v dlouhodobé perspektivě dají vzniknout maximálně jepičím hnutím. Jak můžou politické strany reprezentovat různé části společnosti a formulovat společné teze, když mají maximálně jen tisíce aktivních členů? Jak od nich můžeme čekat, že vygenerují politické osobnosti schopné vést stát, provést ho krizí

a zvládnout nároky v čím dál složitějším světě?
Snahy nahradit lidské vztahy, pře a rozhovory, z nichž se rodí konsenzus a spolupráce, úřednickou vládou na úřední mašině, která nemá skutečnou podporu ve společnosti, jsou odsouzeny k neúspěchu. Politický marketing, který lidi, hodnoty a ideje prodává jako špatné zboží v pozlaceném balení a jenom těží z emocí a vymyšlených nepřátel a hrozeb, lidé po čase prohlédnou a přestanou ho kupovat.
Co nám tedy lekce z píárové a informační mediokalypsy odhaluje o člověku a co od něho žádá? Možná přehodnocení vztahu k technologiím a nastavení takových pravidel jejich využití, která budou sloužit zájmům obce? Možná nás volá k nám samotným, k lidem kolem, k samotářům, k lidem vyloučeným a poníženým. Protože, kdo je solí země, a když ztratí chuť, čím se osolí?

Tomáš Urban, TR 47/21

CHTĚLA BÝT UČITELKOU

Jak se k sobě lidé chovají, to záleží na jejich osobnostních vlastnostech a hodnotách, ne na jejich národnosti. O tom se Editha Krejčová přesvědčovala celý život. Narodila se do německé rodiny, po rozvodu rodičů ji vychovával milující český nevlastní otec. Dva měsíce po válce se skrývala u české rodiny před sovětskými vojáky, kteří pronásledovali ženy. Od Čechů ale zažila i opovržení, že je Němka. Poválečné národnostní uspořádání kvituje, protože se tím podle ní zamezilo možným nepokojům či pocitům méněcennosti na jedné či druhé straně.

Editha Krejčová se narodila v roce 1930 v Hanušovicích, v té době Hannsdorfu. Oba rodiče byli Němci, otec Jindřich Wurst (1902-1944) měl v Hanušovicích sklenářství a jezdil zasklívat po stavbách. Maminka Berta, rozená Faltejsková (1904-1982) prodávala v rodinném sklenářském obchodě v Hanušovicích. Když byly Edith čtyři roky, rodiče se rozvedli. Otec měl pak z dalšího vztahu dceru Hertu (1937) a syna Jindřicha (1940). Maminka se podruhé vdala za Čecha, Dominika Macka (1906-1974) a přestěhovala se spolu s ním a Edithou do Červené Vody (tehdy Mährisch Rothwasser). S druhým manželem měla syna Dominika (1938), jak uvedla pamětnice: „Měla jsem k nevlastnímu otci velmi dobrý vztah. Byl to zlatý člověk, který nikdy nedělal rozdíly mezi mnou a bratrem. S nevlastním tatínkem jsem od malička mluvila česky, s maminkou německy. Stýkali jsme se s příbuznými z obou stran, všechno bylo v pořádku.“

Jak se vyvíjel život v Červené Vodě

Obec v pohraničí obývalo až do konce druhé světové války převážně německé obyvatelstvo. Na přelomu 19. a 20. století tam začaly vyrůstat průmyslové podniky na zpracování tkanin, dřeva, kartáčnictví a cihelny. Byla to třeba tkalcovna firmy Schmied a syn, tkalcovna Eduard Dittrich, továrna Johann

Müller, podnik Josefa Wagnera nebo továrna firmy Eduard Effenberger. V době mezi světovými válkami byla Červená Voda maloměstem, které poskytovalo řadu pracovních příležitostí. Byla tam řemesla všeho druhu, obchody s uhlím, hudebními nástroji, pekařství, cukrářství, hodinářství, zlatnictví, klempířství, zámečnictví, spořitelny a mnoho dalších.
V Červené Vodě Edithina dětství bylo sedm textilních továren, vzpomínala pamětnice: „Mimo textilek tam byli faktoři. Lidé se živili hlavně textilem, doma měli stavy, na kterých tkali látky, a ty se pak v balíkách dodávaly do úpravny v Bílé Vodě. Říkalo se tady „milionářská obec“, je tu nádherný kostel, bylo zde krásné koupaliště se sprchami, v neděli tam hrála hudba, plno hospod a obchodů. Po válce se to všechno zlikvidovalo.“
Československé státotvorné snahy došly uspokojení vznikem Československé republiky v říjnu 1918. Od září 1919 se i v Červené Vodě začalo učit česky, na úřednických místech byli většinou Češi. Ale Němci v pohraničních oblastech se s novou situací těžko smiřovali. Většina Němců žijících v oblasti tzv. Sudet se později hlásila k „Sudetendeutsche partei“ (SdP) v čele s Konrádem Henleinem, jejímž cílem bylo dosáhnout sjednocení celého německého národa.
V letech 1936-1937 se v Červené Vodě postavila československá kasárna a v okolí Červené Vody začala výstavba pohraniční linie betonových pevností, která měla čelit nebezpečí ze strany Německa. Po všeobecné mobilizaci a podepsání Mnichovské dohody byli 7. října 1938 z Červené Vody evakuováni všichni Češi. Podle pamětnice tam zůstaly jen asi čtyři české rodiny. Třetí den poté vstoupila na půdu obce německá vojska.

Jako děti jsme měli hlad

Editha bydlela až do roku 1938 v Červené Vodě, kde si rodiče postavili dům, a ona tam chodila dva roky do české školy. Každé prázdniny jezdila za vlastním tatínkem do Hanušovic, a to až do roku 1939, kdy musel narukovat do války. Byl kdesi na ruské frontě a celou dobu tam jezdil jako řidič nákladního auta. „Někdy pak přijel domů na dovolenou. To mi vždycky napsal, kdy přijede, a já jela za ním. Naposledy jsem ho viděla v červenci 1944, pak už byl nezvěstný.“
Také nevlastní otec, Dominik Macek, byl v rámci všeobecné mobilizace na vojně. V témže roce 1938 ho ale přeložili jako poštovního úředníka do Olomouce, a tak se tam s ním v říjnu přestěhovala celá rodina. Ve válečném období byl dva roky totálně nasazený ve Stuttgartu, a maminka byla v Olomouci sama s dětmi. „Byla to pro ni špatná doba,“ komentovala pamětnice. „Spláceli dluhy na domě v Červené Vodě, peněz bylo málo, potraviny jen na lístky. Já dostala chrlení krve, bratr měl z nedostatku jídla něco se srdcem. Jako děti jsme měli hlad. Já si brala do školy krajíček chleba a kostku cukru. Na ni jsem napustila vodu a natřela to na chleba. Jako pochoutku jsme si v obchodním domě koupili hořčici nebo kyselý okurek. Děti z venkova, které jezdily do školy, na tom byly lépe, přece jen si mohly něco vypěstovat. Ale ve městech to bylo horší.“
Editha chodila v Olomouci rok do české školy, čtvrtou třídu a poté měšťanku tam vyšla v roce 1944 v německé škole. Škola ji moc bavila, chtěla být učitelkou. Když ale chtěla pokračovat na učitelském ústavu, ten rok neotevřeli žádné školy kromě obecných. Šla tedy půl roku šít k soukromému krejčímu Bednářovi. To už skončila válka, a Editha se vrátila s rodiči zpět do Červené Vody.

Před sovětskými vojáky se německé ženy schovávaly u české rodiny

Po válce bydlela Editha u tety v Červené Vodě a pak se schovávali dva měsíce před sovětskou armádou v blízkém Karlově u české rodiny Steinerových, jak vzpomínala pamětnice: „Moje teta tam byla schovaná u tchyně. Teta bydlela přes válku v našem domku a pak se šla podívat do svého domu, jak to tam vypadá, a přitom ji dva Rusové znásilnili. Takové případy byly tady časté. U Steinerových jsme byli v bezpečí, protože jejich synové už byli dospělí a měli zbraně.“
Rok po válce hodnotila Editha Krejčová jako nejhorší dobu svého života. Všudypřítomný strach, diskriminace a tíživá nejistota: „Jelikož jsem byla Němka, už jsem nemohla do školy, tak jsem šla do nemocnice dělat uklízečku. Bylo mi patnáct let. Napřed jsem tam dělala v kuchyni. Ve čtyři hodiny ráno jsem musela nastoupit do kuchyně, zatopit, uvařit velké kotle kávy, vytřít podlahy, nakrájet chleby. Tehdy bylo v nemocnici 350 lidí. Vzadu v barákách leželo hodně znásilněných žen, nakažených od Sovětů pohlavními nemocemi. Pak jsem osm měsíců uklízela na oddělení.“ Nemocnice v Červené Vodě zahájila provoz v roce 1905 a měla kapacitu 155 lůžek. V době druhé světové války se v areálu postavily další dvě dřevěné budovy, které sloužily jako vojenský lazaret.
Od 23. dubna do 25. října 1946 byl proveden odsun německých obyvatel. Z Červené Vody jich v sedmnácti transportech odjelo 2.156,

zůstalo jich sedmatřicet. „Chtěla jsem odjet s tetou, ale rodiče mi v tom zabránili. Tady jsem neviděla budoucnost. Chtěla jsem studovat, ale nešlo to. Tak jsem tady ještě šila jako pomocnice, a pak šla do továrny. Od té doby až do důchodu jsem pracovala v místní textilce - napřed jako tkadlena, pak jako mistrová v čistírně.“
V obci zůstalo několik německých odborníků a mistrů, kteří zajišťovali chod továren. Většina ale odešla pryč. Odešly tatínkovy děti Herta a Jindřich, odešlo všech sedm matčiných sourozenců s rodinami. Zůstala jen Editha a její matka. „Teta byla nějaký čas v Mohelnici v táboře, pak je odsunuli. Když přišli do Německa, tam je nikdo nechtěl. Přidělili jim malý byt, měli dva syny, a celý den čekali venku, než je tam pustí. V Německu to bylo zpočátku špatné, ale dnes tam jsou všichni spokojení. Podle mě to je dobře, že Němci odešli. Je klid tady i tam. Kdyby zůstali, možná by se jeden či druhý národ cítil méněcenně. Myslím, že se to vyřešilo dobře.“
Na místa odsunutých původních obyvatel přišli noví osadníci. Postupně se stavěly nové domy. V Červené Vodě bylo údajně zbouráno kolem 95 německých domů a po výměně obyvatel tam žilo kolem 1.500 obyvatel. Edithina tatínka Jindřicha Wursta v roce 1953 prohlásili za mrtvého.

Jako Němku mě vyhodili z hospody

Divoký poválečný rok pamětnice popsala: „Jeden čas jsme museli nosit bílou pásku s černým „N“ na rukávu. Nesměli jsme nikde jezdit vlakem, nesměli jsme do kina ani nikam jinam.“ To trvalo od května 1945 až do konce odsunu, ale nejhorší to prý bylo těsně po válce. Uvedla také další příhodu: „Spolupracovnice se svým přítelem mě vzali do hospody. Tam ke mně hned přiběhla paní, která tam obsluhovala, a řekla mi: ‚Ven, jste Němka. Ven!‘ Měla jsem strach jít i domů, tak mě kamarádi doprovodili.“
Nevlastní otec Dominik Macek jí pak na obecním úřadě zařídil dokument, který potvrzoval, že Editha zůstává v Československu, a má vstup umožněný všude tam, kam Češi. Když měla potvrzení v ruce, šla s otcem na pouť do Šanova. „Mně bylo sotva šestnáct, a jen jsem tam došla, ozvalo se: ‚Zavřete dveře, je tady Němka! Musíme udělat kontrolu!‘ Já měla zelenou legitimaci, Češi měli žlutou. Dala jsem jim svoji, a oni říkali: ‚Co si myslíte, jste Němka a jste tady?!‘ Dala jsem jim tedy to potvrzení. Od té doby už jsem pak měla pokoj. Tehdy jsem ale velmi moc chtěla odsud odejít.“

Chtěla být učitelkou, ale celý život pracovala v textilním průmyslu

Když Editha skončila s uklízením v nemocnici a krejčí, u kterého šila, se odstěhoval, šla pracovat do textilky Effenberger. Nejdřív jako tkadlena, po sloučení fabrik a vzniku Perly v roce 1949 tkalcovala právě tam. Pak pracovala v textilní čistírně v Králíkách, která byla subdodavatelem pro Perlu Červená Voda.
V roce 1949 se vdala za Vincence Krejčího (1927-2011), který dělal v textilce účetního. V letech 1950-1952 byl její manžel na vojně, v roce 1952 se narodil první syn, v roce 1958 druhý syn. Když byly děti malé, vozili jí z textilky práci domů. Do práce pak znovu nastoupila v Červené Vodě. Po čase odešel výrobní mistr, a Editha převzala jeho práci – zpočátku měla na starost šedesát lidí, později čtyřicet. Dělala výplaty, rozvrhovala práci. Pro tuto textilku pracovaly i řádové sestry z Kláštera Králíky-Hedeč. V roce 1954 se manželé Krejčí přestěhovali do Králík.
Editha Krejčová má většinu své rodiny v Německu, a tak tam každé čtyři roky jezdila za sestrou. „Když jsem se vrátila, pokaždé za mnou přijeli z StB a vyšetřovali mě. Ptali se mě, kde jsem byla, s kým jsem se stýkala. Přijeli za mnou do továrny, vyvolali mě ven a ptali se mě, co se tam dělo.“

Revolucí 1989 jsme si oddychli

V roce 1960 se Červená Voda sloučila s okolními obcemi Šanov, Bílá Voda, Moravský Karlov, Mlýnice, Mlýnický Dvůr, Horní a Dolní Orlice. Vznikla jediná obec s 3.128 obyvateli. V témže roce se obec přesunula z moravského okresu Šumperk do českého okresu Ústí nad Orlicí.
Když byla Editha v létě 1989 s mladším synem v Německu, zpátky do Československa se vrátila sama. „Musela jsem do Ústí nad Orlicí na StB a tam vypovídat,“ popisovala pamětnice. „V Červené Vodě hned zabezpečili domek, který měl syn po mé mamince, a nějaké věci odvezli.“ Naštěstí však přišel 17. listopad 1989, pád železné opony a občanskou svobodu. Celá jejich široká rodina si oddychla, protože konečně mohli bez problémů navštěvovat své příbuzné v Německu.
Když Edithin otec odcházel do války, určil závětí svou dceru jako dědičku dvou domů a obchodu v Hanušovicích. Po listopadové revoluci 1989 žádala pamětnice o svůj podíl, ale u soudu ji dvakrát odmítli s tím, že tento majetek byl konfiskát.
Editha Krejčová stále udržuje čilé kontakty s rodinou a známými v Německu. Tlumočí návštěvníkům, bývalým obyvatelům zdejších krajin, kteří přijíždějí do Králík. „Líbí se jim tady a jsou rádi, že sem můžou přijet. O křivdě nikdy nehovoří, chtějí jen smíření, nikdy nic nevyčítají,“ uzavřela pamětnice své vyprávění se vzkazem mladé generaci: „Přeju jim přátelství a žádné sváry mezi sebou.“

/M, www.pametnaroda.cz

LEONARDO TECA

vypráví s Tomášem Nídrem, jak se z angolského učně strojařiny stal kazatel Českobratrské církve evangelické, a že s rasovými předsudky se nejlépe bojuje humorem.

„Vím, že někteří Afričané žijící v Česku považují slovo černoch za rasistické. Ale já to tak neberu. Je jasné, že lidé s tmavou pletí jsou tu vzácným jevem, tak si na ně ostatní ukazují. Stejně jako si v africké vesnici místní ukazují na bělocha,“ vypráví v kuchyňce kladenského kostela duchovní Leonardo Teca. „Takže když někdo v mém doslechu pronese: ‚Hele, černoch‘, já reaguji ‚hele, běloch‘ a pak k němu napřáhnu ruku na pozdrav a řeknu: ‚Já jsem Leonardo. ‘Skvěle to funguje a s lidmi se tak snadno naváže kontakt. K odbourání předsudků to pomůže více, než se rozčilovat,“ vysvětluje skvělou češtinou svůj postoj. Nejlepším lékem na rasismus je podle Leonarda humor. Třeba i takový, kterému časté využívání přívlastku černý v české mluvě nahrává na smeč. „Když mě jednou v metru zastavil zamračený revizor, ptal jsem se ho: ‚Proč mě kontrolujete? Copak nevidíte, že jsem černý pasažér.‘ Pobavilo ho to a ještě více ho potěšilo, že jsem lístek měl,“ směje se osmačtyřicetiletý muž.
Hned na začátku návštěvy varuje před svou upovídaností. „To víte, jsem farář.“ Ale je výborný vypravěč, takže dokáže posluchače vtáhnout do kůže patnáctiletého kluka, který se, aniž by sám chtěl, dostal v roce 1988 z Angoly na jihozápadě Afriky do komunistického středu Evropy. „Vím, že to zní divně, ale já měl Československo za trest,“ líčí Teca složitou anabázi.

Jak opravit černobílou televizi

Jeho otec se po konci koloniální správy, s níž do Evropy odešli i mnozí bělošští kněží, stal evangelickým farářem v obci Lusenga. V Angole se dostal k moci levicový režim inspirovaný Sovětským svazem a po jeho vzoru se pustil do boje se všemi církvemi, které považoval za zpátečnické. „Táta se brzy dostal na černou listinu. Chtěli mu jako v oblasti známé osobnosti ublížit tak, že ho odloučí od potomka a syna mu pošlou do komunistické země,“ vysvětluje s tím, že režimní pohlaváři pro své děti raději volili západní Evropu. Ale rozhodně si nechce stěžovat. Dobře ví, že ho pobyt v Československu pomohl ochránit před krutostí tamní občanské války, protože se vyhnul nasazení v armádě.
S pobavením líčí, jak ho na konci 80. let překvapila i nízká kvalita zboží v zemi reálného

socialismu: „Třeba vaše zubní pasta byla strašlivá. Nebo televize? U nás na vesnici měl přijímač jen jeden člověk a lidé se k němu scházeli sledovat pořady. Občas měl poruchy, tak se do něj muselo praštit. A já se tak na internátu v Československu snažil boucháním spravit černobílou televizi, protože mě nenapadlo, že se taková vůbec vyrábí.“

Aniž se ho vyptávali, čím by jednou rád byl, poslali ho do Pelhřimova na průmyslovku, aby se vyučil strojníkem. Předcházel tomu roční intenzivní kurz češtiny, na němž Teca naši mateřštinu nasával po boku dětí z dalších ideologicky spřátelených zemí rozvojového světa.

Přes proklamovaný internacionalismus drželo husákovské Československo školáky z Afriky a Asie stranou od místních. „Na internátě jsme měli vyčleněné jedno patro a české děti se s námi nesměly stýkat. Nelíbilo se mi tu a chtěl jsem do Angoly, kde jsem cítil daleko větší svobodu než tady,“ vzpomíná.

Vše se zlomilo se sametovou revolucí, kdy najednou pedagogové na průmyslovce ze dne na den své chování vůči svěřencům z ciziny změnili. Jednoho neoblíbeného učitele, který do nich předtím naléval marxistická moudra, ještě dlouho po listopadu 1989 oslovovali úmyslně soudruhu. „Když nás upozorňoval, že už to nemusíme říkat, vymlouvali jsme se na špatnou znalost češtiny,“ směje se Teca.

Jako dítě kazatele chtěl chodit do kostela, což mu v Pelhřimově nechtěli umožnit. S angolskými kamarády si četli v Bibli během společného odpoledního studia, což před dozorem maskovali jako doučování odborných předmětů.

Také tajně jezdili do Třebíče do husitského kostela za farářem Michalem Krchňákem, s nímž se seznámili ještě před pádem komunismu. Později v uvolněnějších časech tam už vystupovali jako hudební skupina hrající africké náboženské písně, i když ani postkomunistické vedení školy se na aktivity Tecy a jeho kamarádů spojené s hudbou a bohoslužbami nedívalo s nadšením. Raději by je vidělo u soustruhů.

Ze strojní průmyslovky na teologii

Teca říká, že mnohokrát měl štěstí na lidi. Když mu na průmyslovce přestali praktikování jeho víry komplikovat, seznámil se v Pelhřimově s farářem tamní Českobratrské církve evangelické Zdeňkem Souškem. Probíral s ním kromě Bible i své životní plány poté, co svůj učební obor jako talentovaný student v roce 1993 zakončil maturitou. Při těchto diskusích Tecovi došlo, že netouží po prohlubování svého technického vzdělání na ČVUT, ale že by rád dělal to co jeho otec. Jenže na teologická studia by mu určitě Angola, která mu hradila náklady na život v Česku, nepřispěla. Její diplomaté Tecu vyzývali, aby se vrátil zpět a svou prací vlasti splatil to, co do něj investovala.

Soušek byl mužem činu, a tak u svých představených dokázal vyjednat příslib stipendia, pokud se Teca na teologickou fakultu

dostane. Mladý Afričan začal usilovně studovat, protože dosavadní znalosti mu při přijímacích zkouškách na humanitní obor nebyly moc platné. Ale chválí si, jak ho učitelský sbor po počátečních snahách rozmluvit mu „bláznivý“ nápad s teologií začal podporovat.

Na univerzitu se v Praze dostal s odřenýma ušima, ale úspěšně ji zvládl a znalosti si doplnil ještě studiem ve švýcarské Ženevě. Vše ke zlosti ambasády, která mu jako neposlušnému občanovi nevydala nový pas, takže dlouhá léta musel používat pro své cesty do zahraničí cizinecký pas. Než ho Angolané po letech obstrukcí v roce 2008 zase přijali mezi sebe.

Tou dobou už byl Teca, nyní otec devítiletého potomka, zkušeným farářem. Nejdříve nastoupil do Horních Vilémovic na Vysočině. Schválně sáhl z nabízených možností po co nejzapadlejší vesnici, protože chtěl poznat to pravé Česko.

Nepůsobil na tamní farníky moc exoticky? „Ani ne, protože v rámci Českobratrské církve evangelické musejí členové komunity odsouhlasit, zda kazatele, který se o pozici uchází, chtějí, či ne. Takže mě museli většinovým hlasováním schválit. Až později jsem se dozvěděl, že se některé především starší ženy bály, že jim nebudu rozumět kvůli kulturním rozdílům. Ale brzy jsem je přesvědčil, zvláště když jsem s chutí jedl jejich domácí koláče, které mi nabízely,“ usmívá se při vzpomínce muž, který dál zpívá a bubnuje v česko-africké hudební skupině Nsango malamu (v jazyce lingala to znamená Dobrá zpráva).

Přes další štaci v Rokycanech se dostal až do Kladna, kde nyní spokojeně slouží šestým rokem. Někdejší bašta horníků a ocelářů také nemá pověst právě liberálního města. Ale Teca je tu spokojen a připomíná, že shodou okolností Československá církev husitská, která, podobně jako jeho Českobratrská církev evangelická, navazuje na učení mistra Jana Husa, má v Kladně kazatele Phanuela Osweta, který je pro změnu z východoafrické Keni.

Teca se v Česku cítí doma, ale samozřejmě postrádá některé věci z Angoly – například Vánoce bez nákupního a uklízecího stresu. Do své rodné země by se rád za příbuznými podíval častěji, ale letenky na jihozápad Afriky jsou dost nákladné, takže tam naposledy zavítal v roce 2011.

Stimulace nenávisti z nejvyšších míst

Ale i tak je často na cestách, protože ho kvůli jeho výřečnosti žádají o oddání snoubenci po celé republice. Kromě toho se účastní debat se studenty (například v rámci projektu Živé knihovny organizace Amnesty International), se kterými probírá složitá témata, jako jsou rasismus a xenofobie.

Za komunismu cítil, jak je společnost vůči jinakosti uzavřena, což se podle jeho mínění výrazně změnilo se sametovou revolucí. „Bohužel v poslední době cítím v tomto ohledu zase zhoršení. Je to tím, jak jsou lidé shora od Zemana či Okamury masírováni dezinformacemi o tom, co cizinci Čechům berou. Měl jsem takovou iluzi, že ve vzdělané české společnosti taková manipulace, která pouze stimuluje nenávist, nezafunguje. Bohužel v tom Česko není samotné, stačí se podívat do USA, jakou podporu tam má Donald Trump,“ povzdechne si.

A vidí pro svou práci duchovního nějakou výhodu v tom, že barvou své pleti v našich zeměpisných šířkách vystupuje z řady? „Ano, jakmile zjistí, že jím jazykově rozumím, nebojí se mi svěřit věci, které by českému faráři možná neřekli, protože ke mně jako k cizinci mohou mít menší ostych.“

17. října 2021

JAKÁ JE NAŠE PRAVÁ TVÁŘ A CO JE MASKA

Česko-německý fond budoucnosti v době pandemie uvolnil mimořádné prostředky na podporu žijících obětí nacismu a oslovil je s výzvou podělit se s námi o jejich vzpomínky, myšlenky či kréda. Téměř dvě stovky dopisů posledních přeživších obětí nacismu se poté staly inspirací a východiskem k eseji, jehož část si zde můžete přečíst.

Vzpomínky přeživších rozbíjejí další tabu. Holocaust zakořenil ve vědomí lidí jako něco, co se týká výlučně Židů; jenomže holocaust není téma jen těch, kteří unikli mučení, zplynování či zastřelení. O holocaustu mají mladé generace představu jako o zločinu, který spáchali zlí na nevinných, a zbytek světa se ohromeně díval.

Četla jsem vzpomínky přeživších a došlo mi, kolik toho nevíme a nechceme vědět, protože si myslíme, že tyto příběhy se týkají světa, který nebyl náš. Holocaust nelze chápat běžným způsobem. Je třeba najít i současný kód k jeho rozluštění. Detaily vzpomínek pomáhají pochopit masové vraždění tam, kde historikové a vědci ztroskotávali a ztroskotávají ve svých pečlivě vedených, racionálních historických studiích a statistikách.

Ztrácí se z nich hloubka bolesti i bolest sama, uniká podstatné, abychom pochopili nejen minulost, ale dnešek. Holocaust nebyl výjimkou, pominutím smyslů v civilizované společnosti, nebylo to nic patologického. I když si to tolik lidí přeje, protože pak by se jich to netýkalo a netýká.

Holocaust není tragédie, která potkala Židy, a my ostatní se jen dojímáme, zamáčkneme slzu a vyjádříme soucit a úžas. Holocaust se týká nás všech. Jak říká Karl Jaspers: existuji, tedy jsem vinen.

Dopisy přeživších jsou zajímavé tím, že jimi neprosakuje ani nenávist, ani pocit křivdy, že mnozí zločinci unikli soudu a trestu. Význam těchto vzpomínek je v poučení pro dnešek, v potřebě pamatovat si, nedopustit nové variace hrůz a pochopit, co se stane, když se všichni vyvléknou z morální odpovědnosti s výmluvou, že pokud nejsme na řadě my, jiným nepomůžeme.

Vzpomínky přeživších zásadně pootáčejí perspektivu. Důraz není kladen na prožité hrůzy, ale na statečné a humánní činy, na zachránce, na lidi, kteří se nepodvolili a ve světě všeobecného egoismu pomáhali. V nemorálních podmínkách se chovali morálně.

Netýká se to jen lidí, kteří pomáhali židovským sousedům, týká se to lidí v odboji uprostřed války, tedy v dobách, kdy existovala nařízení podobná těm jako od Karla Hermanna Franka: „Oznámil jsem už obyvatelům Čech a Moravy, že se nezastavím před jakýmikoliv tresty, abych tuto zemi úplně očistil od partyzánských banditů i od těch, kteří jim pomáhají. Vidím však, že si Čechové moje varování vyložili jako planou hrozbu. Ať teď viní sami sebe! Nařizuji vypálit všechny obce, ve kterých budou zjištěni partyzáni. Všechno dospělé obyvatelstvo těchto obcí je nutno likvidovat. Pouze tímto způsobem můžeme splnit svůj dluh vůči vůdci.“

Statečné jedince nespojuje nic, co se týče vzdělání, věku, zaměstnání a společenské vrstvy. Volba mezi životem a smrtí vystavuje pud sebezáchovy extrémní zkoušce. Nikdy nevíme, jak bychom reagovali my ve chvílích, kdy je v sázce život náš a naší rodiny. Ale můžeme a musíme morálně reagovat ve chvílích, kdy se nebezpečí blíží, kdy mocní uchvacují prostor jen pro své efektivní rozdělení moci a lidé ještě nejsou bezbranní. Takový vzdor má i pro národ symbolicko-mravní efekt a pookupační rozklad a druhy normalizace by postupovaly pomaleji.

Je podstatné, že existovali lidé, kteří se racionálně nevymlouvali a odpovědnost nepřenášeli jen na pachatele. Ukazují nám, že zlo není všemocné, že se mu lze postavit, že lze vzdorovat. Pomáhali druhým, protože to byla jejich přirozenost. Jsou to okamžiky vzácné šlechetnosti. A velkorysosti.

Takové činy nelze podplatit, vylákat. Z pohledu dnešního ekonomického pragmatismu je takové morální chování neužitečné, nelze je racionalizovat. Jediné, co mocní mohou, je morální jednání potlačit a tvrdit, že je bezvýznamné. Morální chování je totiž rušivé; mocní potřebují jen bezmyšlenkovité plnění příkazů. Morální chování se nedá zlákat osobními či skupinovými výsadami, protože jakákoliv spolupráce nebo mlčení znamenaly souhlas s nacistickým principem. Chování jednotlivců bylo morální, i když je většina odsuzovala.

Morálka se projevila v neposlušnosti a vzdoru. Proto se tolik diktátorů obecně bojí lhostejnosti k jejich zákonu a pořádku a naopak vědí, že racionalita je cestou k efektivní spolupráci zbabělců. Kolik průměrných a ztracených existencí ožívá, když se na obzoru objeví silný vůdce, a v poslušnosti k němu najdou smysl svého života. Racionalita ovládaných je zbraní vládců.

Příběhy lidí, kteří se obětovali pro záchranu jiných a riskovali své životy, poukazují ve vzpomínkách na fakt, že šlo o jedince, kteří přesahují sami sebe; vertikála ke hvězdám. Statečnost a hrdinství jsou jiného rázu, například vězeň, který se rozdělí o bramboru, která má hodnotu života. Řadí se vedle Raoula Wallenberga a Nicholase Wintona, které zná každý. Řadí se k Marku Edelmannovi, jednomu z vůdců povstání ve varšavském ghettu. Řadí se k Davidu Libermanovi z Lukówa, který hodil nacistovi do tváře roztrhané bankovky (úplatek, když měl vybrat Židy určené k deportaci) a byl na místě zastřelen.

Jsou hrdinové, o kterých se nemluvilo dlouho po válce u nás, ale ani na Západě, protože se nehodili do schématu a nabourávali maloměšťáckou představu o vzorných hrdinech, jako třeba Alan Turing, matematik, který ve Velké Británii rozluštil tajný nacistický kód Enigma a díky tomu skončila válka o dva roky dříve; zachránil miliony životů. O jeho činech se po válce svět nedozvěděl, byl homosexuál, v padesátých letech ho odsoudili a dali mu na vybranou: buď vězení, nebo hormonální léčba. V roce 1954 spáchal sebevraždu. Bylo mu 41 let.

Jen ve vykloubených dobách se ukáže, jaká je naše pravá tvář a co je maska. Obě představují možnosti a vyplují na povrch jen mimo normální podmínky. Nenormální okolnosti lidi prověří, nikdo nedokáže odhadnout, jak kdo bude reagovat. Nechama Tecová používá termín dřímající hrdinové, což je dobrá zpráva, protože v nás nedříme jen zlo, ale i dobro. „Kdyby nebylo holocaustu, většina z těch, kdo pomáhali, by zřejmě kráčela svou nezávislou cestou, někteří by se věnovali charitativní činnosti, někteří by vedli prostý, nenápadný život. Byli to dřímající hrdinové, často nerozlišitelní od lidí kolem.“

Tito lidé se povznesli nad provinční malost. Civilizovaná společnost mlčela. A takové mlčení koexistovalo s masovým vražděním, protože co je nepříjemné, od toho odvracíme oči. Jenomže dopisy přeživších dokazují, že existuje volba. A to je pravá podstata odvahy. O to cennější je jejich hrdinství; byli to osamělí lidé a ve svém boji s krutým zlem nemohli jinak.

Radka Denemarková Deník N

- dokončení ze strany 5 -

HLOUPOST SE PŘESTALA STYDĚT

Prosím?

V zásadě je třeba podporovat ochotu k dialogu a to je taky dobře. Ale pouze v případě, že je přítomna na obou stranách. Cokoli jiného je lepší nazvat tím, čím to je. Totiž bezúčelnou a předvídatelně nepřesvědčivou kombinací dvou monologů. Ušetříme si námahu, problémy a čas strávený diskusí s lidmi, kteří si pletou právo na vlastní názor s právem na vlastní fakta. Je naivní se domnívat, že je třeba udržovat otevřený dialog. Vlády prostě musí rozhodnout - a to na základě vědeckých poznatků, které jsou v současné době k dispozici.

Nemůžeme za hloupé označit i ty, kteří věří vědě, jejíž výsledky jsou platné, dokud se neprokáže opak?

Ne, věřit vědě není hloupost. Věda je neustále v pohybu. Současný stav výzkumů je vždy nejlepší možnou úrovní informací, ale neustále podléhá dalším změnám, protože věda získává stále nové poznatky. Vždy předpokládá, že věci jsou v pohybu a že se pozice mění.

Ale důvěra ve vědce a odborníky do jisté míry utrpěla. Proč?

Pravděpodobně se dá tento jev vystopovat ještě dál, ale obzvlášť patrné to začalo být s nástupem Trumpovy administrativy a s pojmem alternativních faktů. Neexistují žádná alternativní fakta. Existují fakta a hloupé postoje, které fakta ignorují. Dříve lidé alespoň uznávali, že existují lidé, kteří něco studují, orientují se v tom a vědí, o čem mluví. Ostatní buď mlčeli, nebo věřili tomu, co říkali odborníci. Mezitím se stalo společensky přijatelným tvrdit, že odborníci lžou. Stále více lidí je ochotno se hlásit ke konspiračním teoriím.

Máte pro to vysvětlení?

Rostoucí složitost světa tuto ochotu jistě ještě zvyšuje. Konspirační teorie jsou tím přitažlivější, čím více jsou všeobjímající a čím více poskytují model pro vysvětlení světa. Tato nedůvěra vůči odborníkům a řeči o postfaktické době nebo alternativních faktech vytvářejí výchozí náladu, která vede lidi k tomu, aby si na základě nějakých abstraktních myšlenek vytvořili vlastní postoj a zaměnili svobodu názorů za svobodu faktu.

Nyní zníte trochu udiveně.

Nedávno jsem na internetu viděla video, ve kterém někdo tvrdil, že očkování do nás vpraví jakási mimozemská vajíčka pavouků, kteří nás pak sežerou zevnitř. Zde je údiv skutečně namístě. Absurdnější to již těžko může být!

Každý si přece může věřit, čemu chce.

Hloupým lidem však nesmíte poskytnout příliš prostoru a především hodně moci, jinak se to může stát nebezpečným. Pokud škodí sami sobě, je to ve svobodné společnosti legitimní. Pokud však ubližují ostatním, je to problém, který už nemůžeme přijmout zcela chladně a klidně.

Co tím myslíte?
Abychom nemluvili jen o koroně: německý „zázračný léčitel“ a lékař Ryke Geerd Hamer rozvíjel abstraktní myšlenky, až v roce 1995

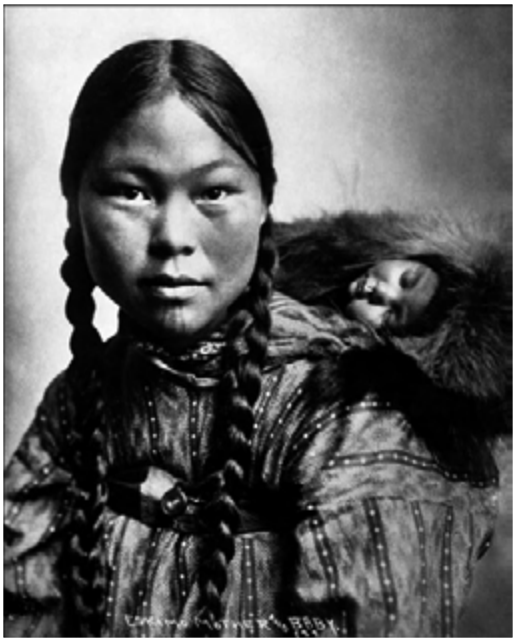

málem způsobil smrt dítěte s rakovinou, když zcela zaslepeným rodičům dlouho bránil v jeho slibné léčbě.

Myslíte že hloupost, tak jak ji chápete vy, přibyla?
Hloupost zažívá konjunkturu! Nikdy mě nepřestane udivovat, v kolika oblastech si lidé přisuzují znalosti a dovednosti, které vůbec nemají. Pokud se rozbije pračka, lidé si samozřejmě zavolají odborníka. Ale když jde o mnohem složitější témata, někteří lidé najednou překypují sebejistotou. Oblíbeným hřištěm je medicína, kde se to dnes hemží samozvanými odborníky. Publiku se zde dostává zcela bez znalostí „pocitových“ doporučení. Jak řekl spisovatel Charles Bukowski: „Potíž je v tom, že inteligentní lidé jsou plni pochybností, zatímco ti hloupí překypují sebedůvěrou.“ Hloupost se přestala stydět.

Jak jste na to přišla?
Kdy jste naposledy od někoho slyšeli: „Nevím“? Před časem proběhl v Rakousku rozhlasový pořad, ve kterém se ptali lidí na ulici. Například: Můžete mi prosím říct, kde je tady přístup k internetu? Bylo úžasné, kolik lidí říkalo: „To vám můžu říct. Půjdete tudy a na růžku doleva a pak třetí doprava.“ Místo, aby popravdě odpovídali: „Nevím.“ Přiznat si, že něco nevím, už zcela vyšlo z módy.

Jaká máte kritéria pro měření hlouposti?
Bylo by troufalé tvrdit, že lze hloupost měřit. To nejde. Stále ještě neexistuje ani dobrá definice inteligence. Ti, kteří přicházejí s domnělými pravdami nebo intuicemi a pak tvrdí, že intuice je základním zdrojem poznání, je třeba jistě označit za hloupé.
Na Fritzla si nemohu stěžovat. Byl to ochotný, ale emocionálně velmi nevzrušivý člověk.

Ale v určitých životních situacích může být intuice celkem užitečná.
Tak to může být, například u sympatií nebo antipatií. Když však dojde na hodnocení faktů, stává se intuice nebezpečnou. Před časem jsme v Rakousku měli onu hroznou nehodu s lanovkou na ledovec v Kaprunu. Zemřelo tam mnoho lidí, protože se intuitivně snažili utéct nahoru z hořícího tunelu. To však byla chyba, protože oheň hoří vzhůru. Ale každý z nás by pravděpodobně měl intuici utéct nahoru, za světlem.

Jako soudní psychiatrička působíte také coby znalkyně v trestních řízeních a zabýváte se nejzávažnějšími trestnými činy. Souvisí zlo s hloupostí?
Velmi často. Vždy jde o krátkodobé uspokojení vlastních potřeb. Tragédie mnoha zločinů spočívá v tom, že jsou při zpětném pohledu naprosto nesmyslné a smutné. Není na tom nic záhadného. Zlo není fascinující, ale zpravidla jen hloupé.

Byla jste soudní znalkyní v případu Josefa Fritzla, který byl médii nazýván „monstrem z Amstettenu“. Svou vlastní dceru držel 24 let ve sklepě v zajetí, pravidelně ji znásilňoval a zplodil s ní sedm dětí. Jak jste vnímala Fritzla?
Nemohu si na něj stěžovat. Při rozhovorech spolupracoval, nebyl nezdvořilý a snažil se zodpovědět mé otázky. Ke zločinu ho vedla potřeba mít absolutní nadvládu nad ostatními a sexuálně ji realizovat. Řekl, že se narodil jako násilník. Emocionálně byl velmi nevzrušivý. Po celá léta dělal pořád to samé.

Od Alberta Einsteina pochází hojně citovaný výrok, že existuje pouze jedna věc, která je ještě nekonečnější než vesmír: lidská hloupost. Jak poznáme, že máme zrovna co do činění s hlupákem?
Že u těchto lidí za všechno může vždy někdo jiný. Když se něco pokazí, nikdy nenesou odpovědnost. Nikdy se nezpochybňují. Jiné lidi občas napadne, že nedělají vždy ty nejmoudřejší věci.

Kdy se to stalo vám?
Když odkládám věci, o kterých vím, že bych je měla udělat hned. Nebo někdy řeknu něco zbrkle a bez rozmyslu – a pak si říkám: to jsem si také mohla ušetřit.

21. 11. 2021

Veselé Vánoce

Na domech svítí světýlka
Čím delší světelný řetěz, tím krásnější dům
Světýlka lemují okna, okapy, ploty, střechy, komín i stromy v zahradě
Některá světla blikají, je to pak veselejší
Blikají zvonečky, stromečky, šištičky, svíčičky, hvězdičky, kozičky
- (Ach ne, to nejsou kozy, to jsou sobi!)

A zatím v koutě zachrchlané ubytovny
v postýlce z přepravky
spí novorozeně
Čisté dítě, které svítí víc než všechna světla ve městě /M

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 5. 12. **2. adventní**
8 h. Lukavice Bar 5,1-9 Ž 126
9 Mistrovice Flp 1,4-11
9.30 Orlice Lk 3,1-6

sobota 11.12. 18 h. Letohrad
neděle 12.12. **3. adventní**
8 h. Lukavice Sof 3,14-18a Iz 12,2-6
9 Mistrovice Flp 4,4-7 Lk 3,10-18
9.30 Orlice - roráty s Familia Cantorum
15 h. Mistrovice - bohoslužba smíření

sobota 18.12. 18 h. Letohrad
neděle 19.12. **4. adventní**
8 h. Lukavice Mich 5,1-4a Ž 80
9 Mistrovice Žid 10,5-10
9.30 Orlice Lk 1,39-45
15 h. Letohrad - bohoslužba smíření

pátek Štědrý den 16 h. Orlice - „lucerničková“
sobota 25. 12. **Slavnost Narození Páně**
8 h. Letohrad Iz 62,11-12 Ž 89
9 Mistrovice Žid 1,1-6 J 1,1-18
9.30 Orlice - doprovází sbor Familia Cantorum: „Rybova mše“
neděle 26.12. **Svátek Svaté Rodiny**
8 h. Letohrad Sir 3, 3-17a Ž 128
9 Mistrovice Kol 3,12-21
9.30 Orlice L 2,41-52

pátek 31. 12. 15 h. Kunčice
sobota 1.1. **Slavnost Ježíšovy Matky**
8 h. Letohrad Nm 6,22-27 Ž 67
9 Mistrovice Gal 4,4-7
9.30 Orlice Lk 2,16-21

neděle 2.1. **Slavnost Zjevení Pána**
8 h. Letohrad Iz 60,1-6 Ž 72
9 Mistrovice Ef 3,2-6
9.30 Orlice Mt 2,1-12

sobota 8.1. 18 h. Letohrad
neděle 9.1. **Ponoření Ježíše do Jordánu**
8 h. Lukavice Iz 42: 1-7 Ž 29
9 Mistrovice Sk 10, 34-38
9.30 Orlice L 3, 15-22

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě
Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741